

“Çukurova Romanı” Giriş Bölümünden

DOĞUM

Koşuyordu küçük kız. Bayır aşığı, çıplak ayaklarının altında çatırdayan kırığılara, üşüyen vücuduna, moraran dudaklarına bakmadan koşuyordu. İncecik, pazen entarisinin savrulması da ayrı bir buz soğukluğundaydı. Körpecik bedenine Torosların üstündeki kar soğuşunu acımasız savuran deli poyraz, o pazen entarinin içine iğne iğne sokuyordu.

“Koş!” demişti anası. Büyüyen karnındaki kıpırtının sancılı bir doğum öncesinde bedenine acı saldığı bir zamanda.

“Cığcıklı'zına haber ver!”

Koşmasının nedeni buydu. Kasabanın ebesiydi Cığcıklı'zı Fatma. Boncuk gözleri, çocuk bir surata kara kara çakılmış, burnundan akan sümüşü baloncuklaşmış, haymalı, kapkara, kalın saçları poyraz ve koşmasının yelinden savrula savrula, küçücük bedenindeki küçük yüreğı davul olup da;

“Gümbede güm güm!” ata ata koşuyordu.

“Ebeeee!” diye bağırdı; koyunayağı, taş bir evin kalın tahtalı kapısına körpecik yumruğunu vururken;

“Ebeeee!”

Çıplak, esmer tenli ayaklarının donarcasına halini aklının ucuna bile getirmemişti.Çocuk bedeni soğuktan morlaşmış, tir tir titrerken;

“Anam ölüyor!” diyordu.

Bağırtıya, titremeye, kırığılı bir sabaha, gecenin duru maviliğindeki ayazda diriliğini yitirmiş bir sarı ipiltiye dönüşen yıldızların alacakaranlığa duran tan yerine eski, gıcirtılı, ürkek, meraklı bir kapı gıcirtısı salınıverdi.Elinde idare lâmbası, üstünde sabahlığıyla beliren Cığcıklı'zı Fatma, küçük bir çocuğun moraran bir surata irileşerek çakılmış bir çift siyah göz, morarmış dudakların ağlayan yalvarışı, dişlerin birbirini takırdatması görüntüsüyle karşılaşınca bir çığılık atıverdi. Kolları o çocuk bedeni sarınca bir sıcaklık, sevgi, sevecenlik güvenine sığıniverdi çocuk.

“Anam!” dedi, birbirine vuran dişlerinin takırdaması geçmeden, burnunun sümüşünü elinin tersiyle silip, entarisinin üzerine o sümüşünü bulaştırarak;

“Anam ölüyor!” diyebildi.

Domur domur yaşlar akarken gözlerinden, Cığcıklı'zı üstünü değiştirmeyi bile düşünmeden

birkaç parça bez, sabun, kapkacakla koşturduğunda tanyeri alacalığının güneşe yakınlığı azıcık olsa da belirmeye başlamıştı.

Bekaroğullarının konağı yanındaki müştemilatın çatısı tenekedendi. Dikeçlerin üstüne murt çalıları örülmüş, samanla karıştırılmış çamur ile sıvanmıştı. Teneke çatıdan yıldızlar, çit aralığından deli poyrazın buz buz soğuğu görülüyor, duyuluyordu. Cennet kadın, bu havada, yoksulluğun insanı dibe vurduğu böylesine bir ortamda doğuruyordu. Henüz çok küçük olan oğlu Ahmet bir köşeye bir tarla faresi korkaklığında, tavşan ürkekliğinde sinmiş, kara gözlerini anasına dikmiş, bacaklarından akan kanın şalvarından sızıp, giderek artan bir irilikte, kırmızılıkta dölek bir yer bulunca birikintiye dönüşmesine bakıyordu. Cennet kadın dişlerini, yumruklarını sıkıyor, inliyordu acıdan. Doğum, ölüm kardeşliğini yaşatırcasına kol geziyordu, evin içinde. Yere serilmiş, ıslanmış bir yatağın eski, sökükle bir yorgani üstüne çeken Ahmet'in korkulu gözleriyle sinmiş bir halde büzüşmesi bir yana, o hayat belirtisi yaşamamanın izine rastlamak olası değildi. Dışarıdan inek böğürtülerine karışan horoz ötüşleri ve it havlamaları duyulmasa ortalıkta canlının olduğu belli bile olmayacaktı. Kasabanın üstünde derin bir uyku sessizliği kol gezerken, Cennet kadın sabaha dek uyumamış, acıdan kıvrım kıvrım kıvrılmış, Ahmet ve Şerife'yi de uyutmamıştı. Şerife büyüktü Ahmet'ten. Zaman zaman anası işe gittiğinde, küçük kardeşine bakardı. Karnını doyurur, sümüğünü siler, pislemişse yuyup paklar, birlikte oyun oynarlardı. Şerife'nin en sevdiği oyun çizgi ve ip atlamaydı. İpleri olmasa da konağın kızı Yüksel'in o kendini beğenmiş, aşağılayan, ama arkadaş arayan halini bilir; kendini hiç kıymete kısmadan oyun oynamaya hazır olduğunu belirtir, onu çağırır; onun çağırdığında da koşarak gider, ipi bir ağaca bağlayıp öbür ucunu tutar, sallar;

“Sıra bende!” der idi, Yüksel'in ayağına dolaşan ip, oyunun bittiği haberini verince.

“Sen sallamadın!” diye mızıkçılık yapan Yüksel'e yanıt vermez, sallamayı sürdürür, sineye çekerdirdi onun cılımlasını. Çünkü Şerife, üstündeki incecik pazen entarinin, yatağın altına sakladığı o eski de olsa, ayaklarını soğuktan, taştan, cam kırıklarından koruyan pabuçların Yüksel'in anasının;

“Yazıktır, fakir fukaradır!” diyerek verdiğini; Yüksel'in razı olmaz hallerini, oyunda onunla oynamaz ya da istediğini yapmazsa onları geri almakla korkutacağını, hatta aldığını çok acı biçimde hatırlar ve bilirdi. Babası ölmeden önce, bu konağın dutmasıydı. Ölünce babasız, umarsız, anasıyla başabaş kalmışlardı. Daha sonraları uzun boylu, kırçıl yüzünde kırçıl bir gülümseme, donuk donuk bakan bir adam gelip gider olmuştu evlerine.

“Bu kim ana?” diye sorduğunda;

“Babandır!” demişti anası. Bakıp kalmıştı. Hani o, biraz daha kısa boylu, daha sevecen, daha koruyan bir adam ölünce böyle bir halde mi dönüyor geriye merakı önce beynine, sonra gözlerine çakılıp kalmış olmalı ki bakışlarındaki donukluğun ondan kaldığına kendisi de inanmak zorundadır hissi egemendi, küçücük hayatında. Önce Ahmet doğmuştu, şimdiki doğuma benzerlik halinde. Ona bakmak da küçük hayatının vazgeçilmezliği idi. Şimdi, ikincisi geliyordu. Yokluk, yoksulluk, hep ötelenen bir hayatın ortasına.

Müştemilatın çatısından ayazlı göğün maviliği görülüyordu. Ahmet, eski, kirli bir yorgana sınıksı sarılmış, kara gözler irileşmiş halde bakıyordu. Nereye, kime baktığı bilinmez bir bakışla. O

çocuk yaratılmışlığının temiz, anlayamayan, ama bazı varsıl hayatların kendi hayatlarından çok daha değişik hallerini sorgular, yanıt alamaz halleriyle bakıyordu. Öteki avratlar anasının olduğu can çekişme hallerinde olmamış mıydı? Konağa girip çıkan şalvarlı, kasketli, kaputlu, bıyıklı, semiz bir adamın sıtma görmemiş sesiyle;

“Eşe!” diye bağırmasına koşar adım gelen yazmalı, fistanlı ama şalvarlı olmayan bir avradın saygılı, güleç, havalı davranışını bir kıydan izler dururdu.

“Anam niye şalvarlı?” Sorusuna bile yanıt bulamamıştı küçük beyinde. Bakışlarında hayatı boyunca yer edecek olan soruların görünmesinin nedeni bu olsa gerekti. O uzun boylu, zayıf, kırçıl bir kareli kumaştan olan ceketiyle babası hiç gelmezdi evlerine. Bu adamın niye geldiğine, o avradın niye yüzünde bir tebessümle, çağıran kocasının sesine koşturduğuna şaşar dururdu.

İnliyordu Cennet kadın. Soğuk bir yandan, acı bir yandan geliyordu. Acımasızdı. Sabahın tan kızarıklığı bile doğmamış bir zamanında, kırağılı toprak takırdamasında, dudakların, ellerin çatır çatır çatlamasında durumu böyleydi.

İnce bir bebek ağlaması titrek, tiz, anlamaz, anlatılamaz ama Cennet kadına bir rahatlık verir biçimiyle sabaha, ayaza, hayata çizgileniverince ortalığa sıcacık bir bebek teni buğusu, göbek bağı, biraz sarı su, biraz keder, biraz gözyaşı damlasının kokusu yayıldı. Bir hayat bir hayattan doğmuştu onca yoksulluğun içine. Cıgırcıklı'zı içeri girdiğinde karşılaştığı görüntü bu idi.

Kuru Halil, kasabanın sigara dumanı, sıcak, meşe odunu yanan sobasının yanına oturmuştu. Er gelen oduncular üşüyen ellerini kızındırıyorlardı kıpkızıl olmuş sobaya uzatarak. Ocakçı Hasan, bardakları çıkarıyordu ağzına dek su dolu bakır teştin içinden. Bir yandan usta ellerin nakış nakış işlediği kazanın altını ölçeriyordu. Tezgahın altındaki çuvaldan meşe kömürünü çıkarıyor, ocağın altına koyuyordu. Kazandaki su kaynayacak, kaçakçıların getirdiği filiz çayın tomurcuk haliyle çay demleyecekti. Alışkındı buna. Yıllarca sabahtan akşama dek gözü kapalı yapardı işini. Çay, kömür, ocak, masa, sandalye, pencere, soba, soba yanına oturan kişiler, hangi oduncunun hangi dağ köyünden geldiğini, kaçakçı olup olmadığını bilirdi. Kuru Halil, Muallimin Bağı'nın yanında oturan kızının evinden gelir, sabahın köründen akşamın alacası yazıya düşünceye dek oturur, cuvara içerdi. İş marangozluktu. İş olur da biri çağırırsa tembel bir kalkışla önce yere;

“Cırt!” diye bir tükürük savurması, öksürmesi, ardından öksürük nöbetine tutulurcasına sık ve gürültülü bir balgam fışkırtmasıyla ayağını balgamı kimse görmesin diye üstüne basmasına yıllar yılı alışkındı Hasan. Kasabanın Taş Kahvesi'nde sabah görüntüsü böyleydi. Böye görüntüde önce yakılan sigara dumanıyla, öksürükleri, tükürmeleri, üşüyen bedenlerini ısıtmak için sandalye yanaştırıp oturanların;

“Oh!” çektiklerini duyabilirsiniz.Amma bir hayatın ayazlı bir sabaha çizgilendiğini burada oturanlar, Sülemiş Tepesi, Savrun çayı, varsıl konakları, Çukurova, hattâ Anavarza bile duymazdı. Böylesine sağır, ağır, kahredici, hattâ kahrolası bir hayata doğan ve doğmak zorunda kalan incecik sesli bir bebeğin cılız, tiz, küçücük el ve ayaklarının bir beden parçasıyla bütün oluşturduğunu kimse, ama hiç kimse duyamayacaktı. Bütün kulaklar sağır, bütün gözler kör. Bütün hayatlar kendi yaşamışlığın telaşındaydı. Ocakçı Hasan, demlediği çayı bardaklara doldururken o yıllanmış Taş Kahve'nin içini nasıl baygın, billur bir kırmızılıktaki çay kokusu doldurmuşsa; incecik sesiyle bebek

de kasabanın içini öylesine doldurmuştu. Yarınlara ne tür bir hayatın götüreceğinden habersiz; masum, ayazlı sabahın donduruculuğuna, kırağısına, acımasızlığına doğuvermişti. Kuru Halil'in dölüydü bu. Onun haberi bile yoktu. Haberli olan Cennet kadın, Şerife, soru bakışlı Ahmet'le birlikte Cıgıcıklı'zı'ydı. Doğmak böyle bir şeydi.

Ya yaşamak?!